

SELETUSKIRI

Eesti seisukohad Euroopa Liidu põllumajandus- ja kalandusnõukogu 26. ja 27. oktoobri 2026. aasta kohtumisel

26. ja 27. oktoobri 2026. aasta põllumajandus- ja kalandusnõukogu istungil (edaspidi AGRIFISH) on põhipunktidenä päevakorras nõukogu määruse poliitilise kokkuleppe saavutamine, millega määratakse 2027. aastaks kindlaks teatavate Läänemere kalavarude ja kalavarurühmade püügi võimalused, 2027. aasta järgse Ühenduse põllumajanduspoliitika (ÜPP) osalise üldise lähenemisviisi kokkuleppimine, põllumajanduse kaubanduse küsimused, ning Rahvusvahelise Atlandi Tuunikala Kaitse Komisjoni (ICCAT) 2026. aastakoosoleku ettevalmistus. Kohtumisel osaleb regionaal- ja põllumajandusminister Hendrik Johannes Terras.

Nõukogu materjalide raames kinnitatakse seisukohad järgmiste ettepanekute kohta:

- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2021/1139 seoses lihtsustamise ja WTO kalandustoetuste lepingu ülevõtmisega;
- Nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EL) 2023/2720, millega avatakse teatavatele kalandustoodetele kehtivad liidu autonoomsed tariifikvoodid ja sätestatakse nende haldamine aastatel 2024–2026;
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus, millega kehtestatakse India ookeani lõunaosa kalanduskokkuleppe (SIOFA) kohaldamisalal kohaldatavad majandamis-, kaitse- ja kontrollimeetmed;
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus, millega kehtestatakse Vaikse ookeani põhjaosa kalanduskomisjoni konventsioonialal kohaldatavad majandamis-, kaitse- ja kontrollimeetmed;
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus, millega määratakse 2027. aastaks kindlaks teatavate Vahemere ja Musta mere kalavarude ja kalavarude rühmade püügi võimalused;
- Nõukogu määrus, millega jaotatakse liikmesriikide vahel Euroopa Liidu ja Mauritiuse Vabariigi vahelise säästva kalapüügi partnerluslepingu rakendusprotokollis (2026–2030) ette nähtud püügivõimalused.

Seletuskirja päevakorrapunktide ülevaate on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi välissuhete- ja eurokoordinatsiooni osakonna nõunikud Teve Michenet (teve.michenet@agri.ee) ja Svetlana Jankovenko (svetlana.jankovenko@agri.ee). Seletuskirja on kooskõlastanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi biomajanduse asekanstler Madis Pärtel (madis.partel@agri.ee).

KALANDUS

Nõukogu määrus, millega määratakse 2027. aastaks kindlaks Läänemerel kohaldatavad kalapüügivõimalused

Sisu lühikokkuvõte: Nõukogu istungil on eesmärgiks määrata kindlaks liikmesriikide 2027. aasta kalapüügivõimalused seoses majanduslikult kõige tähtsamate Läänemere kalavarudega (peamiselt

kilu, räim, tursk, lõhe). Iga-aastast lubatud kogupüüki ja kvoote käsitlevate otsuste lihtsustamiseks ja selgitamiseks määratakse kalapüügivõimalused Läänemeres alates 2006. aastast kindlaks eraldi määrusega, mis vajab Vabariigi Valitsuse seisukohti.

Päevakorrapunkti ülevaade on esitatud „Asutusesiseseks kasutamiseks“ märkega lisas, mille kohta on vaja Vabariigi Valitsuse otsust.

Rahvusvahelise Atlandi Tuunikala Kaitse Komisjoni (ICCAT) 2026. aastakoosolek

Päevakorrapunkti eesmärk: arvamuste vahetus

Sisu lühikokkuvõte: Rahvusvahelise Atlandi Tuunikala Kaitse Komisjoni (ICCAT) aastakoosolek toimub 16.-23. novembril 2026. a. ICCAT on ELi jaoks oluline piirkondlik kalandusorganisatsioon, EL on selle liige alates 1997. aastast. Nõukogus valmistatakse ette Euroopa Liidu seisukoht ICCATi kohtumiseks, mille osas on läbirääkimised toimunud ka ELi kalanduse töögrupis. Nimetatud komisjon on kehtestanud regionaalse koostöö raamistiku tuunikalavarude kaitsmiseks ja majandamiseks. Aastakoosolekul võetakse vastu soovitusi, mis käsitlevad näiteks lubatud kogupüüki ja lepingupoolte kvoote, kalavarude kaitse tehnilisi meetmeid (nt püügikeelualad ja -ajad, püügikoormuse piiranguid jms) ning kontrollimeetmeid. Soovitused muutuvad kohustuslikuks neile lepinguosalistele, kes selleks ettenähtud aja jooksul ei ole oma vastuseisu aastakoosolekul vastu võetud soovitude kohta esitanud.

Eesti põhisõnumid:

- Eesti tuunikala ei püüa, mistõttu Eestil selles küsimuses erihuvid puuduvad.

PÕLLUMAJANDUS

Põllumajandusega seotud kaubandusküsimused

Päevakorrapunkti eesmärk: Euroopa Komisjoni ülevaade, arvamuste vahetus

Sisu lühikokkuvõte: EL on jätkuvalt üks maailma juhtivaid kaubandusjõude. 2026. a teises kvartalis registreeris EL 21,8 mld euro suuruse kaubandusdefitsiidi, kuna ELi välistest riikidest imporditud kaubad (701,8 mld eurot) ületasid ekspordi (680,0 mld eurot). Kokkuvõttes suurenes eksport eelmise kvartaliga võrreldes 5,4% (+34,9 mld eurot) ja import 9,9% (+63,4 mld eurot).

Kaubanduslepingutega on tehtud edusamme. Läbirääkimised on lõpetatud või poliitiline kokkulepe on saavutatud järgmiste riikide ja kaubandusliitudega: India – sisulised läbirääkimised lõpetatud; allkirjastamine on kavas detsembris, eeldatavasti 17.–18. detsembri Euroopa Ülemkogu paiku; Mercosur – poliitiline kokkulepe saavutatud, jätkub ratifitseerimisprotsess, Euroopa Parlament ootab Euroopa Kohtu arvamust lepingu õigusliku aluse kohta; Austraalia – läbirääkimised lõpetati märtsis; allkirjastamine võiks toimuda 2027. a esimeses kvartalis; Indoneesia – poliitiline kokkulepe saavutatud, käib õiguslik viimistlemine ja allkirjastamine on kavandatud novembrisse; ning Filipiinid – poliitiline kokkulepe saavutatud septembris, läbirääkimiste üksikasjad soovitakse lõpetada 2026. a lõpuks. Läbirääkimised jätkuvad: Malaisia – edasimineku on hea, eesmärk on lõpetada läbirääkimised

käesoleval aastal, kuid osa keerulisi küsimusi on veel lahendamata; Tai – läbirääkimised soovitakse lõpetada käesoleva aasta lõpuks; ning Araabia Ühendemiraadid – läbimurret ei ole; ka ELi–GCC piirkondliku vabakaubanduslepingu väljavaade on keeruline. Võimalikud uued lepingud ja ettepanekud: Bangladesh – toimuvad esialgsed arutelud võimaliku vabakaubanduslepingu üle, ning Ecuador – komisjon on esitanud nõukogule säästva investeerimise soodustamise lepingu (SIFA) ettepaneku, mille eesmärk on parandada investeerimiskeskkonda.

Euroopa Komisjoni 28. septembri aruande kohaselt toetab ELi laienev vabakaubanduslepingute võrgustik ettevõtete konkurentsivõimet ja ekspordi. 2025. a lõpuks hõlmasid ELi 44 sooduskaubanduslepingut 76 riigiga ligi poolt (46,3%) ELi väliskaubandusest ning kaubavahetus lepingupartneritega kasvas kiiremini kui muu väliskaubandus. Eriti positiivne mõju ilmnis põllumajandus- ja toidukaupade ekspordis.

WTO reformiarutelud on muutunud sisulisemaks, kuid terviklik kokkulepe puudub. Üldnõukogu kohtumisel (5.-6. oktoobril) kutsuti liikmeid liikuma protsessiaruteludelt konkreetsete reformiettepanekute juurde. ELi-USA kaubandussuhteid raamib 2025. a Turnberry kokkulepe. Suhted on praegu stabiilsed, kuid ebakindlust tekitavad USA vahevalimiste võimalikud mõjud.

Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukaupade osakaal Eesti päritolu kogu kaupade ekspordis oli 2026. a I pa 14%. Ekspordi väärtus eelmise aasta I pa-ga võrreldes suurenes (eksport +2%, sh Eesti päritolu kaupade eksport +2%), import eelmise aastaga võrreldaval tasemel (-0,3%). Kaubavahetuse puudujääk oli 276 mln eurot, mis oli ~10% (-32 mln euro) võrra väiksem kui aasta varem samal ajal. Reeksport ehk välismaalt sisse toodud kaupade taasväljavedu suurenes 3% (+9 mln eurot). Eesti päritolu kaupade osatähtsus ekspordis oli 75%.

Eestis toodetud või töödeldud põllumajandussaaduste ja toidukaupade eksport oli I pa hinnanguliselt 863 mln eurot, mida oli 2% enam võrreldes eelmise aasta sama ajaga. Valdavalt on Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukauba eksport orienteeritud EL siseturule (74%). 27% ekspordikäibest EL riikidesse tuli piima ja piimatoodete müügist, mitmesugused toiduvalmistised moodustasid 12%, tooted teraviljast ja jahust 8%. Ekspordikäibest kolmandatesse riikidesse moodustasid kalad, vähid, molluskid 24%, teravili 22%, kakaotooted 13%, taimne õli 9%, mitmesugused toiduvalmistised 8%. Teiste toodete osakaal jäi madalamaks.

Eesti päritolu kaupu eksporditi 2026. a I poolaastal kokku 117 sihtriiki. 53% ekspordikäibest moodustas kaupade müük nelja lähiriiki: Soome, Läti, Leetu ja Rootsi. Eksport Rootsi suurenes eelmise aasta sama ajaga võrreldes 15%, Soome 12%, Läti 9% ning Leetu 6%. Kolmandatest riikidest olid suurimad ekspordipartnerid: Nigeeria – nisu, pärmid; Iisrael – rapsiõli, pärm, siider, mineraalvesi, kalatooted, alkohol ning Ukraina – kala ja kalatooted, juust, alkohol.

Eesti põhisõnumid:

- Vabakaubanduslepingud aitavad kaasa uute turgude avamisele Euroopa Liidu põllumajandustootjatele ning Euroopa Liidu tootjad saavad keskmises ja pikas perspektiivis nendest kasu. Kaubanduslepingud loovad raamistiku keskkonna ning sanitaar- ja fütosanitaarnõuete kokkulepeteks ning ühtlustavad turulepääsu tingimusi.
- Peame oluliseks, et kolmandate riikidega läbirääkimistel jätkaks komisjon tähelepanu suunamist mitte-tariifsete kaubandustõkete kõrvaldamisele, näiteks regionaliseerimise tunnustamisele

kolmandate riikide poolt ning liigset halduskoormust tekitavate nõuete ja protseduuride vähendamisele.

- Toetame komisjoni tegevust WTO reformikõnelustel.
- Tervitame komisjoni konstruktiivset dialoogi USAga, sest kaubandussuhetes on praegu esmatähtis stabiilsus.

Eesti lähtub Vabariigi Valitsuses 29. aprillil 2021. a heaks kiidetud ning 10. mail 2021 Riigikogu majanduskomisjonis ja 14. mail 2021 Riigikogu väliskomisjonis toetatud seisukohtadest komisjoni teatise „Kaubanduspoliitika läbivaatamine: avatud, kestlik ja jõuline kaubanduspoliitika“ kohta, 13. oktoobril 2020. a Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud ja 26. oktoobril 2020. a Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni poolt kinnitatud seisukohtadest „Talust taldrikule“ strateegia kohta ning Eesti seisukohtadest Euroopa Liidu välisasjade nõukogu kaubandusministrite 25.–29. märtsi 2026. a kohtumistel, mis on heaks kiidetud 19. märtsi 2026. a Vabariigi Valitsuse istungil ning 19. märtsi 2026. a Riigikogu väliskomisjoni istungil.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühisele põllumajanduspoliitikale antava liidu toetuse rakendamise tingimused ajavahemikuks 2028–2034

Päevakorrapunkti eesmärk: osalise üldise lähenemisviisi kokku leppimine

Sisu lühikokkuvõte: Komisjon esitas 16. juulil 2025. aastal 2027. aasta järgse ÜPP määruse ettepaneku^[1], millega kehtestatakse liidu toetuse rakendamise tingimused aastateks 2028–2034. Ettepaneku eesmärgiks on luua lihtsam ja paindlikum poliitikaraamistik, sh kindlustada põllumajandustootjate sissetulekuid, parandada toetuste sihistamist, edendada põlvkondade vahetust, toetada riskijuhtimist ja vastupanuvõimet ning tasakaalustada ühiseid reegleid kliima-, keskkonna- ja loomade heaolu meetmetega. Komisjoni ettepanekutega lõimiti ÜPP riigiplaani (NRPP) raamistikku, et tugevdada sünergiaid teiste liidu fondidega ning jaotada rahastust eri poliitikavaldkondade vahel tõhusamalt ja paindlikumalt. Läbirääkimiste tulemusena on Iirimaa eesistuja ette valmistanud osalise üldise lähenemisviisi ettepaneku. Iirimaa eesmärk on 26.–27. oktoobri 2026 põllumajandus- ja kalandusnõukogul leppida kokku ÜPP määruse osaline üldine lähenemine.

Iirimaa eesistuja on arvestanud enamiku meie ettepanekutega, näiteks väikepõllumajandustootjate ja looduslikust või muust piirkondlikust eripärase tingitud piirangutega alade toetuse vabatahtlikkusega, keskkonna üleminekukava vabatahtlikkusega ning kaitsetavade ja kriisimeetme puhul suurema paindlikkusega. Samas on tekstis kohustuslik mõiste “aktiivne põllumajandustootja”. Eesti seisukoht on olnud, et selle mõiste kasutamine peab olema liikmesriigile vabatahtlik. Saame kompromissi nimel nõustuda mõiste kohustuslikkusega, kuna kompromisstekstis esitatud mõiste sisu jätab liikmesriikidele piisavalt paindlikkust ning enamik neist toetab selle kohustuslikkust.

Mitmeaastase finantsraamistiku (MFF) läbirääkimistepakett

Osa ÜPP määruse olulistest sätetest sisaldub mitmeaastase finantsraamistiku (MFF) läbirääkimispaketis (nn negoboxis). Seepärast on oluline käsitleda ÜPP määruse ettepanekuga paralleelselt ka MFFi läbirääkimispaketti. 10. oktoobril esitas Iirimaa eesistujariigina MFFi läbirääkimispaketi uue teksti (edaspidi Iirimaa ettepanek), mis sisaldab ka ettepanekuid ÜPP toetuste

jagamise tingimuste kohta, sealhulgas toetuste piiramine (nn *capping*), väheneva pindalapõhise sissetulekutoetuse (DABISe) järkjärgulise vähendamise (nn degressiivsuse) kohta (Tabel 1).

Iirimaa tutvustas oma MFFi ettepanekut oktoobris toimunud Euroopa Ülemkogul. Ülemkogu alaline eesistuja Antonio Costa võtab läbirääkimiste juhtimise üle, et saavutada läbirääkimispaketis kokkulepe 2026. aasta lõpuks.

	Euroopa Komisjoni ettepanek	Iirimaa ettepanek
Capping	Kohustuslik, alates 100 000 eurost	Vabatahtlik, alates 300 000 eurost
Degressiivsus	Toetuse summat vahemikus 20 000–50 000 eurot vähendatakse 25% võrra.	Toetuse summat vahemikus 100 000–125 000 eurot vähendatakse 15% võrra.
	Toetuse summat vahemikus 50 000–75 000 eurot vähendatakse 50% võrra.	Toetuse summat vahemikus 125 000–150 000 eurot vähendatakse 25% võrra.
	Toetuse summat, mis ületab 75 000 eurot, vähendatakse 75% võrra.	Toetuse summat, mis ületab 150 000 eurot, vähendatakse 50% võrra.
DABISe toetusmäärade vahemik	130-240 €/ha	90 – 240 €/ha
Toetuste kaasfinantseerimise määr	Miinimummäär on 30%, maksimummäär puudub.	Miinimummäär on 30%, maksimummäär puudub.

Tabel 1 Iirimaa ettepanek võrreldes Euroopa Komisjoni ettepanekuga

Iirimaa ettepaneku sisu- ja mõjuanalüüs Eestile olulistes küsimustes:

Eesti põllumajandusliku majapidamise keskmine suurus oli 2025. aasta andmetel 79 hektarit. Euroopa Liidu keskmine põllumajandusliku majapidamise suurus on aga palju väiksem: ligikaudu 20 ha.¹ Eestis oli kuni 79 hektarit kasutuses 9 931 toetuse taotlejal, kes majandasid kokku 142 010 hektarit põllumajandusmaad. Üle 79 hektari oli kasutuses 2 415 taotlejal, kes majandasid kokku 836 147 hektarit. Seega majandas ligikaudu 20% taotlejatest 85% kogu kasutatavast põllumajandusmaast.

Eesti suurimad põllumajandusettevõtted panustavad toidujulgeolekusse, kuid nende majanduslik toimetulek on keeruline olukorras, kus riskid ja sisendite hinnad tõusevad, kuid toodangu hindade olulist tõusu ei ole oodata. Põllumajandussektori viimase kolme aasta ettevõtjatulu oli kokku 9 miljonit eurot, samas kui aastatel 2013–2022 oli keskmine aastane ettevõtjatulu 138 miljonit eurot (Statistikaamet, tabel PM54).

Suurte ettevõtete keerulist majanduslikku olukorda kinnitavad ka põllumajandusliku kestlikkuse andmevõrgu (Farm Sustainability Data Network, FSDN) andmed. Üle 400 hektari maakasutusega ettevõtete grupis oli kogutoodangu väärtuse ja kogukulude suhe 2023. aastal 0,83 ning 2024. aastal 0,89. Seega ületasid mõlemal aastal kogukulud kogutoodangu väärtust. Kui 2024. aastal katsid toetused tulupuudujäägi, siis 2023. aastal sellest ei piisanud ning ettevõtjatulu jäi negatiivseks.

Eesti põllumajandusettevõtete struktuuri ja majanduslikku olukorda arvestades on oluline hinnata degressiivsuse ja *cappingu* koosmõju ettevõtete toimetulekule ning toidujulgeolekule. Mida

kõrgemalt toetussummalt vähendamine algaks, seda väiksemat hulka taotlejaid see puudutaks ning seda väiksem oleks negatiivne mõju toidujulgeolekule.

Järgnevalt on toodud Eesti põllumajanduse ja toidutootmise jaoks olulised teemad, sh mõju sektorile:

Capping: Vastavalt Euroopa Komisjoni ettepanekule tuleb pärast degressiivsuse rakendamist DABISes rakendada ka täiendavat toetuste piiramist ehk *cappingut*. Iirimaa ettepanekus on muudetud *capping* vabatahtlikuks. Siiski, kui liikmesriik otsustab seda rakendada, tuleb Iirimaa ettepaneku kohaselt piirmääraks 300 000 eurot. Selle ettepanekuga tõstetaks piirmäär algsest, Euroopa Komisjoni pakutud 100 000 eurolt 300 000 eurole, ning see võimaldab senisest rohkem paindlikkust.

Läbirääkimiste käigus peaks piirmäär rakendamine vabatahtlikuks ning kui liikmesriik otsustab piirmäär kohaldada, siis peaks piirmääraks olema 300 000 eurot. See on Eesti jaoks oluline, kuna kohustuslik ja liiga madal piirmäär piiraks põhjendamatult Eesti põllumajandusettevõtete toetusi, mis on eriti oluline toidujulgeolekusse panustavatele ettevõtetele toetuste suhtes. Olukorras, kus 300 000 eurone *capping* oleks kohustuslik, oleks mõjutatud kaks taotlejat.

Cappingu täiendav mõju oleks väiksem, kui selle rakendamine jääks vabatahtlikuks. Juhul, kui *capping* oleks kohustuslik, siis võiks ülempiir olla 500 000 eurot ettevõtte, mitte kontserni kohta. See välistaks toetuse täiendavat vähendamist taotlejale pärast degressiivsuse rakendamist.

Degressiivsus: Iirimaa ettepanekus on võrreldes Euroopa Komisjoni ettepanekuga degressiivsuse piimäärasid oluliselt tõstetud ja vähendusprotsente oluliselt alla toodud. Toetuse vähendamine algaks Iirimaa ettepaneku järgi 100 000 eurot ületavalt summalt, Euroopa Komisjoni ettepanekus oli see aga 20 000 eurot ületavalt summalt. Iirimaa ettepanekuga tehtud muudatused annaksid suurema paindlikkuse ja leevendaksid negatiivset mõju Eesti põllumajandusettevõtete majanduslikule toimetulekule. Siiski võiks Iirimaa ettepanek olla veelgi ambitsioonikam ning arvestada paremini Eesti põllumajandusettevõtete struktuuriga, et vähendada negatiivset mõju toidujulgeolekule.

Iirimaa ettepaneku rakendamisel vähendataks toetust Eesti põllumajandusettevõtetele, mille kasutuses on vähemalt 1111 hektarit põllumajandusmaad. See puudutaks 128 taotlejat, kelle kasutuses on kokku 26% Eesti põllumajandusmaast. Pärast degressiivsuse rakendamist jääksid toetuse ühikumäärad vahemikku 56–90 eurot hektari kohta ning suurim ühikumäär langus oleks 37,7%. Suurima ettevõtte toetussumma väheneks 37%, mis avaldaks ettevõttele märkimisväärset mõju. Ilma *cappingu* rakendamiseta oleks selle ettevõtte toetuse ühikumäär 56,4 eurot hektari kohta, *cappingu* rakendamisel aga 52,8 eurot hektari kohta. Arvutused on tehtud eeldusel, et juriidiliste isikute puhul ei rakendata Euroopa Komisjoni ettepanekus sisalduvat ühe ettevõtte põhimõtet, mille kohaselt käsitatakse seotud ettevõtete gruppi ühe ettevõtteks. Selle põhimõtte rakendamisel oleks toetuste vähenemine veelgi suurem.

Toetuse summa, tuhat eurot	Degressiivsuse rakendumine	Mõjutatud taotlejate arv	Mõjutatud taotlejad suuruse järgi
Alla 100	Ei rakendu		
100-125	-15%	45	1111 – 1379 ha
125-150	-25%	29	1298 -1659 ha
Üle 150	-50%	54	Üle 1695 ha

Tabel 2 Iirimaa ettepaneku mõju Eesti põllumajandussektorile

Arvutustele tuginedes ja arvestades Eesti põllumajandusettevõtete majanduslikku olukorda, oleks degressiivsuse negatiivne mõju ettevõtete majanduslikule toimetulekule ja toidujulgeolekule väiksem, kui ühegi ettevõtte DABISE toetus ei väheneks rohkem kui 20%. Sellest suurem vähendamine võiks suurendada vajadust sissetulekute stabiliseerimise meetmete järele.

Juhul, kui degressiivsuse piirmäärad oleksid veelgi kõrgemad ning vähendusprotsendid veelgi madalamad, nagu on toodud *Tabelis 3*, oleks mõjutatud taotlejate arv kokku 54, mis oleks võrreldes Iirimaa ettepanekuga üle poole väiksem.

Toetuse summa, tuhat eurot	Degressiivsuse rakendumine	Mõjutatud taotlejate arv	Mõjutatud taotlejad suuruse järgi
Alla 150	Ei rakendu		
150-175	-10%	11	1667-1944 ha
175-200	-20%	9	1944-2222 ha
Üle 200	-30%	34	üle 2222 ha

Tabel 3 Degressiivsuse vahemikud ja vähendusprotsendid, mille mõju võiks sektorile olla väiksem

DABISE vahemik: DABISE keskmise hektaripõhise makse alammäära langetamine 130 eurolt 90 eurole on Eesti jaoks eelarveliselt soodne muudatus. 130 euro suuruse alammäära korral tulnuks sellesse meetmesse suunata 55% ÜPP eelarvest. Sama hektarite arvu ja eelarve mahu korral tähendaks 90 euro suurune alammäär, et meetmesse tuleks suunata ligikaudu 38% ÜPP eelarvest. Eesti eelistus on olnud jätta alammäära kehtestamine liikmesriigi otsustada, et tagada suurem paindlikkus ÜPP eelarve kasutamisel. Siiski on alammäära langetamine samm õiges suunas.

Kaasfinantseerimise määr: Iirimaa ettepanek ei näe ette Eesti soovitud kaasfinantseerimise maksimummäära kehtestamist sekkumistele, mille puhul on kaasfinantseerimine lubatud. Eesti on seni pidanud riikliku kaasrahastamise ülempiiri kehtestamist vajalikuks, et vältida turumoonutusi. Ülempiiri puudumine võimaldab jõukamatel liikmesriikidel panustada teistest rohkem, süvendades olemasolevaid erinevusi. ELi idapiiril asuva Eesti vajadus suurendada kaitsekulutusi piirab meie suutlikkust tagada nõutavast miinimumist suurem riiklik kaasrahastamine.

Eesti seisukoht:

- Kuigi ühise põllumajanduspoliitika määruse eelnõus ei ole kõikides osades saavutatud Eesti eesmäärke, saame kompromissi nimel nõustuda nõukogu osalise üldise lähenemise kokkuleppimisega.

Eesti põhisõnumid:

- Soovime, et väheneva pindalapõhise sissetulekutoetuse järkjärgulise vähendamise ehk degressiivsuse rakendamine jääb liikmesriikidele vabatahtlikuks. Juhul, kui see lepitakse kokku kohustuslikuna, on oluline tõsta veel degressiivsuse piirmäärasid ning alandada veelgi selle vähendusprotsente.
- Soovime, et ülempiiri kehtestamine ehk capping jääks liikmesriigile vabatahtlikuks. Juhul, kui lepitakse kokku kohustuslik ülempiir, on oluline, et see mõjutaks võimalikult vähe tootjaid.

Eesti lähtub järgmistest seisukohtadest: Vabariigi Valitsuse 11. detsembril 2025. a istungil ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 23. jaanuari 2026. a istungil heaks kiidetud Eesti seisukohad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika, ühise turukorralduse poliitika ja koolikavade ettepanekute kohta eelarveperioodil 2028–2034; Eesti Euroopa Liidu poliitika prioriteetidid 2025–2027, mis on heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 19. juuni 2025. aasta istungil ning Vabariigi Valitsuse 27. novembril 2025. a istungil ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 4. detsembri 2025. a istungil heaks kiidetud Eesti seisukohad Euroopa Liidu pikaajalise eelarve aastateks 2028–2034 kohta.

SEISUKOHAD

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2021/1139 seoses lihtsustamise ja WTO kalandustoetuste lepingu ülevõtmisega (COM(2026) 498 final)

Sisu lühikokkuvõte: Liikmesriigid, sealhulgas Eesti on korduvalt juhtinud tähelepanu vajadusele lihtsustada ja muuta Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi määrust, et eemaldada kalalaevade püügivõimsuse ja toetuste abikõlblikkusega seotud ebavajalikud piirangud. Kehtivad reeglid takistavad investeringuid energiatõhusamatesse ja ohutumatesse laevadesse, põlvkondade vahetust ning finantsinstrumentide kasutamist. Oleme toetanud laevastiku haldamise reeglite üle vaatamist, kuna kalavarude säästlik kasutamine on tagatud eelkõige kvootide ja püügivahendite piirangutega. Määruse kiire muutmine võimaldaks paremini kasutada käesoleva finantsperioodi vahendeid ning sektorit toetada. Eesti on lähtunud seisukohtade väljendamisel Vabariigi Valitsuse 4. mail 2023. a heaks kiidetud ning 19. mail 2023. a Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni poolt kinnitatud Eesti seisukohtadest Euroopa Komisjoni teatiste Euroopa Liidu kalandus- ja vesiviljelussektori energiasüsteemi ümberkujundamine, ühine kalanduspoliitika praegu ja tulevikus ning mereökosüsteemide kaitsmise ja taastamise tegevuskava kohta.

Euroopa Komisjon esitas 21. septembril 2026. a ettepaneku muuta Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi (EMKVF) määrust (EL) 2021/1139 eesmärgiga lihtsustada fondi rakendamist ning võtta EL õigusesse üle WTO kalandustoetuste kokkuleppe sätteid. Eelnõu esmane tutvustus toimus 24.-25. septembri kalanduspoliitika töögrupis ning 28.-29. septembri AGRIFISH nõukogus toimus eelnõu osas poliitiline mõttevahetus. Ettepaneku eesmärk on suurendada liikmesriikide ja toetusesaajate paindlikkust, vähendada halduskoormust ning parandada fondi panust kalandus- ja vesiviljelussektori energiasiidresse, põlvkondade vahetusse ja konkurentsivõimesse. Peamised muudatused hõlmavad laevastikumeetmete suuremat paindlikkust, mootorite asendamise ja moderniseerimise tingimuste leevendamist, noorkalurite toetuse suurendamist, väikesemahulise rannapüügi täiendavat toetamist, uut ajutise püügitegevuse peatamise meedet ning võimalust toetada energiaülemineku eesmärgiga seotud teadus-, piloot- ja taristuprojekte. Samuti suurendatakse liikmesriikide paindlikkust EMKVFi vahendite kasutamisel. Lisaks viiakse määrus kooskõlla WTO kalandustoetuste kokkuleppega, välistades toetusi ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügiga (IUU) seotud tegevustele ning kalapüügile väljaspool rannikuriikide jurisdiktsiooni ja asjaomaste piirkondlike kalandusorganisatsioonide pädevust. Ettepanek ei too kaasa muudatusi EL mitmeaastase finantsraamistiku kululagedes, ega EMKVFi kogumahus.

Leiame, et EMKVF määruse muutmisel tuleks arvesse võtta lahendusi, milles liikmesriigid leppisid kokku järgmise 2028–2034 finantsperioodi ühise kalanduspoliitika rahastamismääruse (ühine kalanduspoliitika 2028+) osalises üldises lähenemisviisis (PGA). Nimetatud eelnõu sätestab ühise kalanduspoliitika, Euroopa ookeanipakti ning liidu merendus- ja vesiviljeluspoliitika toetamise tingimused riiklike ja piirkondlike partnerluskavade raames. Eelnõu suhtes leppisid liikmesriigid kokku 28.–29. septembril 2026 AGRIFISH nõukogus.

Leiame, et kokkulepitud lahendused peavad kajastuma ka kehtiva perioodi fondimääruse muudatustes, eelkõige WTO lepingu rakendamise, laevastikuinvesteeringute ja toetuse tagasinõudmise osas. Kehtiva ja järgmise programmiperioodi toetuste rakendamine võib ajaliselt kattuda ning samu rahvusvahelisi kohustusi ei ole põhjendatud rakendada erineva sõnastuse või tingimustega. Ühtsed reeglid suurendavad õigusselgust ning vähendavad rakendusasutuste ja toetusesaajate halduskoormust. WTO lepingu rakendamise sätete kohaldamisala täpsustamisel tuleb lähtuda merekalapüügist ja merel toimuvast kalapüügiga seotud tegevusest. Toetuse tagasinõudmine peab olema proportsionaalne, tagades samal ajal, et WTO lepingu alusel keelatud toetust ei anta ega säilitata.

Samuti ei ole põhjendatud säilitada toetuse andmise piiranguid, mida ei sisaldanud komisjoni ühise kalanduspoliitika 2028+ rahastamismääruse esialgne ettepanek ega nõukogu PGA. Nende väljajätmine viitab sellele, et komisjon ja liikmesriigid on pidanud võimalikuks poliitika eesmärkide saavutamist vähem piiravate tingimustega. Näiteks soovime kaotada eelarve kõrvamärgistamist (nt artiklis 5 olev kalalaevastiku investeeringute eelarve piir ja tingimus, et vähemalt 15 % eelarvest tuleb suunata andmete kogumisse ja järelevalvesse, ning eelarvepiir kalalaevastiku investeeringutele), et liikmesriikidel oleks võimalus suunata perioodi lõpus vahendeid tegelike vajaduste ja rakendamisvõimaluste järgi, sealhulgas kalalaevastiku uuendamisele ja sadamataristu arendamisele. Samuti tuleks loobuda minimaalsetest püügipäevade nõuetest. Toetuse andmisel peaks arvestama eri püügiviiside, liikide ja piirkondade eripäradega.

Toetame ettepanekus ette nähtud võimalusi rahastada energiapööret toetavaid piloot- ja teadusprojekte ning sadama- ja taristuinvesteeringuid. Samas leiame, et kutselise kalapüügi laevastiku uuendamise võimalused peavad olema laiemad. Lisaks olemasolevate laevade uuendamisele ja mootorite asendamisele peab olema võimalik toetada kutsetegevuseks kasutatavate laevade ostmist ja ehitamist, järgides ühise kalanduspoliitika nõudeid.

Eesti seisukohad:

- Eesti peab oluliseks ühtlustada Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi (EMKVF) määruse reeglid ühise kalanduspoliitika 2028–2034 rahastamise määruse osalises üldises lähenemisviisis kokku lepitud lahendustega, eelkõige WTO kalandustoetuse kokkuleppe rakendamise, kalalaevastiku investeeringute ja toetuse tagasinõudmise osas.
- Liikmesriikidel peab olema võimalik jaotada EMKVF 2021–2027 perioodi vahendeid paindlikult ning kasutada kehtiva perioodi allesjäänud vahendid programmiperioodi lõpuks kalandussektori tegelike vajaduste katmiseks, sealhulgas sadamataristu arendamiseks ja laevastiku uuendamiseks. Seetõttu soovime muuhulgas kaotada EMKVF-i eelarve kõrvamärgistamise nõuded. Samuti tuleb kaotada minimaalsete püügipäevade nõuded.

- Leiaame, et EMKVF vahendeid peab olema võimalik kasutada lisaks piloot- ja teadusprojektidele ka kutselise kalapüügi laevastiku uuendamiseks, sealhulgas mootorite asendamiseks, laevade ostmiseks ja ehitamiseks, järgides ühise kalanduspoliitika nõudeid.

Nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EL) 2023/2720, millega avatakse teatavatele kalandustoodetele kehtivad liidu autonoomsed tariifikvoodid ja sätestatakse nende haldamine aastatel 2024–2026 (COM/2026/447 final)

Sisu lühikokkuvõte: Komisjoni ettepanek COM(2026) 447 pikendab määruse (EL) 2023/2720 kehtivust 31. detsembrini 2027. a. Eelnõuga muid sisulisi muudatusi ei tehta, vaid säilitatakse 2027. aastal olemasolevad autonoomsed tariifikvoodid, nende mahud, tollimaksumäärad ja töötlemise tingimused. Eelnõu eesmärk on tagada ettevõtjatele prognoositavus ja stabiilsus samal ajal kui valmistatakse ette uut autonoomsete tariifikvootide (ATQ) määrust, mis sisaldab kestlikkuse kriteeriume. ATQ-süsteem võimaldab ELi töötlemisettevõtetele soodsamat juurdepääsu toorainele, mida ELis ei toodeta piisavalt või konkurentsivõimelise hinnaga, parandades imporditooraine kättesaadavust ELi turul. Kehtiv määrus välistab ATQ-soodustused Venemaalt ja Valgevenest pärit toodetele ning määruse kehtivuse pikendamine seda põhimõtet ei muuda.

Eelnõuga ei suurendata ega vähendata Eesti jaoks eraldi eraldatud kvoote, kuna tegemist on kogu ELi ühise imporditollirežiimiga. Otsene positiivne mõju on importtoorainet kasutavatele töötlejatele, kelle toode kuulub konkreetse tariifikoodi alla, sest määruse kehtivuse pikendamine vähendab riski, et tooraine muutub impordil 2027. aasta alguses tollimaksu tõttu kallimaks või selle tarne ebakindlamaks, näiteks kui Eesti kalatöötlemise ettevõtte kasutab ATQ alla kuuluvat imporditavat toorainet (nt mintai, merluus, tursk, teatud krevetiliigid, kalmaar, surimi jne). See parandab tooraine hinna prognoositavust ja aitab säilitada töötlemisettevõtete konkurentsivõimet. Komisjon valmistab ette uut süsteemi, millesse lisatakse kestlikkuse kriteeriumid, ning vastav uus ettepanek on kavandatud 2027. aasta esimesse kvartalis. Kavandatav määruse kehtivuse pikendus on sisuliselt üleminekumeede enne uue korra kehtestamist.

Eesti seisukoht:

- Eesti saab toetada eelnõu vastuvõtmist, millega pikendatakse üleminekumeetmena kehtivate autonoomsete tariifikvootide kohaldamist 31. detsembrini 2027. a, kuivõrd see aitab tagada Eesti kalatöötlemisettevõtetele imporditava tooraine kättesaadavuse ja hinna prognoositavuse ning säilitada nende konkurentsivõimet.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse India ookeani lõunaosa kalanduskokkuleppe (SIOFA) kohaldamisalal kohaldatavad majandamis-, kaitse- ja kontrollimeetmed (COM(2026) 531 final)

Sisu lühikokkuvõte: Eelnõuga kehtestatakse India ookeani lõunaosa kalanduskokkuleppe (SIOFA) piirkonnas kohaldatavad kalavarude majandamise, kaitse ja kontrolli meetmed, rakendades ELi õiguses SIOFA raames aastatel 2016–2024 vastu võetud siduvad otsused. Määrusega luuakse ühtne õigusraamistik ELi kalalaevade tegevusele SIOFA piirkonnas ning tagatakse rahvusvaheliste kohustuste täitmine ja kalavarude kestlik majandamine.

Eelnõu sätestab nõuded põhjapüügile, sealhulgas püügikoormuse piirangud, ohualdiste mereökosüsteemide kaitse, teadusliku vaatlemise kohustused ning uue ja uurimusliku kalapüügi loa andmise korra. Samuti kehtestatakse erimeetmed kihvkalade püügile teatavates piirkondades. Määrus sisaldab mereliikide kaitseks suunatud meetmeid, sealhulgas suurte pelaagiliste triivvõrkude ja süvamere nakkevõrkude keeldu, süvamerehaide kaitset ning merelindude kaaspüügi vähendamise nõudeid. Lisaks sätestatakse ulatuslikud seire-, kontrolli- ja nende meetmete täitmise tagamise meetmed, mis hõlmavad laevaseiresüsteemide kasutamist, püügi ja ümberlaadimise aruandlust, sadamates ja merel tehtavaid inspekteerimisi, ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata (IUU) kalapüügi tõkestamist ning andmete kogumist ja aruandlust. Eelnõuga nähakse ette ka komisjoni volitamine delegeeritud õigusaktide vastuvõtmiseks, et võimaldada tulevikus SIOFA kaitse- ja majandamismeetmete kiiret ülevõtmist ELi õigusesse.

Ettepanek ei mõjuta ELi kalapüügivõimaluste jaotamist liikmesriikide vahel ega avalda mõju ELi eelarvele. Ettepanek reguleerib üksnes Euroopa Liidu kalalaevade tegevust India ookeani lõunaosa kalanduskokkuleppe (SIOFA) kohaldamisalas ning kehtestab seal kohaldatavad kaitse-, majandamis- ja kontrollimeetmed. Eesti kalalaevad SIOFA kohaldamisalas püügitegevust ei teosta, seetõttu ei ole tuvastatud otsest mõju Eesti kalandussektorile praeguse püügitegevuse juures.

Eesti seisukoht:

- Eesti saab toetada eelnõu vastuvõtmist. Eesti kalalaevad India ookeani lõunaosa kalanduskokkuleppe (SIOFA) kohaldamisala piirkonnas kala ei püüa, mistõttu Eestil hetkeseisuga erihuvide puuduvad ning eelnõu otsest mõju Eesti kalandussektorile ei ole tuvastatud.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse Vaikse ookeani põhjaosa kalanduskomisjoni konventsioonialal kohaldatavad majandamis-, kaitse- ja kontrollimeetmed (COM(2026) 507 final)

Sisu lühikokkuvõte: Ettepanekuga kehtestatakse Euroopa Liidu õigusesse Vaikse ookeani põhjaosa kalanduskomisjoni (NPFC) konventsioonialal kohaldatavad majandamis-, kaitse- ja kontrollimeetmed. Määruse eesmärk on rakendada NPFC poolt aastatel 2015–2026 vastu võetud siduvad kaitse- ja majandamismeetmed ning luua õiguslik raamistik nende edasiseks kiireks ülevõtmiseks ELi õigusesse delegeeritud õigusaktide kaudu.

Määrust kohaldatakse NPFC konventsioonialal tegutsevatele ELi kalalaevadele, eelkõige jaapani makrelli püügiga seotud tegevusele. Ettepanek sisaldab sätteid haide ja anadroomsete kalaliikide kaitse kohta, merereostuse ning püügivahendite merre heitmise vältimiseks, samuti püügi-, seire- ja kontrollinõudeid, sealhulgas laevaseiresüsteemi (VMS), ümberlaadimise jälgimise, vaatlejate õiguste ning avamerel pardalemineku ja inspekteerimise korra kohta. Samuti sätestatakse ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata (IUU) kalapüügi tõkestamise meetmed, sealhulgas koostöö NPFC IUU-laevade nimekirja menetlustes. Ettepanek on kooskõlas ühise kalanduspoliitika eesmärkidega, aitab tagada rahvusvaheliste kohustuste täitmist ning toetab kalavarude kestlikku majandamist.

Ettepanek ei mõjuta ELi kalapüügivõimaluste jaotamist liikmesriikide vahel ega avalda mõju ELi eelarvele. Ettepanek reguleerib üksnes Euroopa Liidu kalalaevade tegevust Vaikse ookeani põhjaosa kalanduskomisjoni (NPFC) konventsioonialal ning kehtestab seal kohaldatavad majandamis-, kaitse-

ja kontrollimeetmed. Eesti kalalaevad NPFC konventsioonialal püügitegevust ei teosta, seetõttu ei ole tuvastatud otsest mõju Eesti kalandussektorile praeguse püügitegevuse juures

Eesti seisukoht:

- Eesti saab toetada eelnõu vastuvõtmist. Eesti kalalaevad Vaikse ookeani põhjaosa kalanduskomisjoni (NPFC) konventsioonialal kala ei püüa, mistõttu Eestil hetkeseisuga erihuvid puuduvad ning eelnõu otsest mõju Eesti kalandussektorile ei ole tuvastatud.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega määratakse 2027. aastaks kindlaks teatavate Vahemere ja Musta mere kalavarude ja kalavarude rühmade püügi võimalused (COM(2026) 478 final)

Sisu lühikokkuvõte: Ettepanekuga määratakse 2027. aastaks kindlaks teatavate Vahemere ja Musta mere kalavarude ning kalavarurühmade püügivõimalused kooskõlas ühise kalanduspoliitika eesmärkide, Vahemere lääneosa mitmeaastase majandamiskava ning Vahemere üldise kalanduskomisjoni (GFCM) vastuvõetud meetmetega.

Vahemere lääneosas kehtestatakse põhjalähedaste kalavarude püügivõimalused eelkõige maksimaalse lubatud püügikoormuse kaudu ning teatavate kalavarude, sealhulgas euroopa merluusi, süvamerekrevettide ja teiste põhjalähedaste liikide püügi piirnormid. Samuti jätkatakse meetmeid, mille eesmärk on vähendada kalastussuremust ning parandada püügivahendite selektiivsust ja noorkalade kaitset. GFCMi majandamiskavadega seotud meetmed puudutavad Vahemeres muuhulgas hariliku kuldmakrelli, väikeste pelaagiliste liikide (anšoovis ja sardiin), euroopa angerja, punase vääriskoralli, euroopa merluusi ning erinevate süvamerekreveti liikide püügivõimalusi, kalalaevade püügivõimsuse piiranguid ja muid majandamismeetmeid.

Musta mere osas kehtestatakse autonoomne kilukvoot ning hariliku kammelja lubatud kogupüük (TAC), kvoodijaotus, püügikoormuse piirangud ja kudemisaja kaitseks vajalik püügikeeluaeg. Ettepanek sisaldab ka püügivõimalustega otseselt seotud kaitse- ja majandamismeetmeid, mille eesmärk on tagada kalavarude kestlik kasutamine ning vastavus rahvusvaheliselt kokkulepitud kohustustele.

Ettepanek reguleerib üksnes Euroopa Liidu kalalaevade püügivõimalusi ning nendega seotud majandamis- ja kaitsemeetmeid Vahemere ja Musta mere piirkonnas. Eesti kalalaevad neis piirkondades püügitegevust ei teosta ning Eestile ei ole kõnealuste kalavarude osas püügivõimalusi eraldatud. Seetõttu ole tuvastatud otsest mõju Eesti kalandussektorile praeguse püügitegevuse juures

Eesti seisukoht:

- Eesti saab toetada eelnõu vastuvõtmist. Eesti kalalaevad Vahemeres ega Mustas meres kala ei püüa ning Eestile ei ole nimetatud piirkondades kalavarude püügivõimalusi eraldatud, mistõttu Eestil hetkeseisuga erihuvid puuduvad ning eelnõu otsest mõju Eesti kalandussektorile ei ole tuvastatud.

Nõukogu määrus, millega jaotatakse liikmesriikide vahel Euroopa Liidu ja Mauritiuse Vabariigi vahelise säästva kalapüügi partnerluslepingu rakendusprotokollis (2026–2030) ette nähtud püügivõimalused (COM(2026) 547 final)

Sisu lühikokkuvõte: Ettepanekuga määratakse liikmesriikide vahel kindlaks kalapüügivõimaluste jaotus, mis tuleneb Euroopa Liidu ja Mauritiuse Vabariigi vahelise säästva kalapüügi partnerluslepingu (SFPA) uuest rakendusprotokollist aastateks 2026–2030. Uus leping ja protokoll asendavad senise korra ning võimaldavad ELi laevadel jätkata kalapüüki Mauritiuse vetes kooskõlas teaduslike soovitude ja India Ookeani Tuunikomisjoni (IOTC) meetmetega.

Protokoll näeb ette püügivõimalused kokku 25 seinerlaevale ja 25 õngejadalaevale. Käesoleva määruse eesmärk on jaotada need püügivõimalused liikmesriikide vahel. Seinerlaevade püügivõimalused jagatakse Hispaania (14 laeva), Prantsusmaa (10 laeva) ja Itaalia (1 laev) vahel ning õngejadalaevade püügivõimalused Hispaania (7 laeva), Prantsusmaa (16 laeva) ja Portugali (2 laeva) vahel.

Ettepanek toetab ELi ühise kalanduspoliitika välismõõdet ning aitab säilitada strateegilist partnerlust Mauritiusega, tagades ELi laevastikule juurdepääsu olulisele tuunipüügi piirkonnale India ookeanis.

Ettepanek reguleerib üksnes Euroopa Liidu ja Mauritiuse vahelise säästva kalapüügi partnerluslepingu alusel Mauritiuse vetes tegutsevate ELi kalalaevade püügivõimaluste jaotust. Eesti kalalaevad Mauritiuse vetes püügitegevust ei teosta ning Eestile ei ole kõnealuse protokoll alusel püügivõimalusi eraldatud. Seetõttu ei kaasne ettepanekuga Eesti kalandussektorile otsest majanduslikku, sotsiaalset ega halduslikku mõju.

Eesti seisukoht:

- Eesti saab toetada eelnõu vastuvõtmist. Eesti kalalaevad Mauritiuse vetes kala ei püüa ning Eestile ei ole Euroopa Liidu ja Mauritiuse vahelise säästva kalapüügi partnerluslepingu rakendusprotokoll alusel püügivõimalusi eraldatud, mistõttu Eestil hetkeseisuga erihuvid puuduvad ning eelnõu otsest mõju Eesti kalandussektorile ei ole tuvastatud.